

Stadslandbouw

overzicht wet- en regelgeving

Wat is stadslandbouw

Het woord *stadslandbouw* gebruikte het Ministerie van Landbouw al in 1995: in nota's over 'stadslandschappen'. Stadslandbouw is daarin een woord voor alle landbouw die iets met de stad 'doet': extra werk, streekproduct, waterzuivering, afvalcompostering, visuele buffers. Een mooie brede ingang.

Urban farming wordt buiten Europa veel gebruikt in de stedenbouw. Want je bouwt steden daar waar schoon water, veiligheid én voedsel is. Zo is het al eeuwen. Bij de nieuwe hoofdstad van Tanzania, Dodoma, bijvoorbeeld werd voedselzekerheid met urban farming een onderdeel van de stadsplanning.

Vandaag wordt stadslandbouw in NL vaak gebruikt voor landbouw in de stad. Binnen de bebouwde kom. Op lege plekken, op daken, aan gevels, in parken. Meestal kleinschalig.

Als meer grootschalige of technische opzet komt stadslandbouw terug in ideeën van gestapelde teelten in gebouwen, al vroeg gestart met ideeën van 'varkensflats', glastuinbouw op nieuwe woonwijken (Fruitful City, Kuiper Compagnons, 1990) of de gestapelde landschappen in het 'Holland-gebouw' op Expo 2000 (van MVRDV). Op dit moment gaat het vooral om leegstaande gebouwen.

Belangrijk kenmerk van die nieuwe stadslandbouw in NL is dat burgers en andere ondernemers aan de slag gaan met voedselproductie. Niet voor hen zelf, zoals in de moestuin. Maar voor de buurt. Om deze 'nieuwe' boeren gaat het hier. Hun passie ligt in goed voedsel. Zij weten dat voedsel de sociale compost is voor de samenleving. Omgekeerd: daar kunnen boeren weer van leren. Maar daar gaat deze niet over.

Waarover gaat deze tekst?

Deze tekst wil een overzicht geven van het 'saai' onderwerp van wet- en regelgeving die kunnen spelen bij stadslandbouw.

Als samenleving maken we afspraken. Details van regels leiden te vaak af van de 'hoofdregel' van de wet. Wij presenteren hier de **hoofdregels** opdat zij leidend zijn voor details en sociale beweging.

Elke stadstuin maakt afspraken of heeft spelregels. We kunnen als samenleving dus niet zonder, zowel in de wijk als binnen de EU.

Deze tekst is een onafhankelijk initiatief van Land & Co, adviseurs voor het platteland.

Helmer Wieringa Maria van Boxtel Taco Ijzerman

www.landco.nl

Vragen en antwoorden over regelgeving worden verzameld op **www.landregels.nl**

TABEL THEMA'S IN WETTEN EN STADSLANDBOUW

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
1	Voedselveiligheid	Warenwet Drank- en Horecawet EurepGAP en andere particuliere leverings- eisen	Rijksoverheid: NVWA Gemeente Branche	Geen vergunning: je moet voldoen aan de wet, controle achteraf.
2	Milieu, water, bodem, mest, 'afval'	Wet milieubeheer Activiteitenbesluit landbouw	Gemeente	Melding of vergunning. Toets op AIM.nl
3	Handel algemeen	Burgerlijk Wetboek	Rijksoverheid, civiele rechtspraak. Kamer van Koophandel.	Geen vergunning: je moet voldoen aan de wet, controle achteraf. Inschrijven KvK.nl
4	Ruimtegebruik	Wet ruimtelijke ordening Crisis- en Herstelwet	Gemeente	Omgevingsvergunning
5	Huur, eigendom	Burgerlijk Wetboek	Rijksoverheid, civiele rechtspraak	Contract. Basisrechten die boven contract staan.
6	Arbeid	CAO	Rijksoverheid, civiele rechtspraak	
7	Belasting	Belastingwet		Aanmelden als bedrijf. Inschrijven voor btw of niet.
8	Bouwen, afscheidings	Wet ruimtelijke ordening Bouwbesluit Brandweer	Gemeente	Omgevingsvergunning
9	Flora en fauna	Flora- en Faunawet	Rijksoverheid en gemeente	Gemeente
10	Financiering, crowdfunding		Rijksoverheid	
11	Aansprakelijkheid Openbare orde	Burgerlijk Wetboek Algemeen Plaatselijke Verordening	Rijksoverheid Gemeente	Geen vergunning Soms vergunning zoals terras, standplaats, feest/evenement

Algemene hoofdregels

- + De wetgeving is opgebouwd rondom 'vrijheid'. Alles mag tenzij het is geregeld. Er is veel geregeld.
- + Alle wetten gaan uit van een specifieke zorgplicht (milieu, arbeid, veilig voedsel etc) als basis van verantwoordelijkheid van elke burger.
- + Elke wet heeft een eigen domein of reikwijdte van regels. Elke wet is een 'kokertje regels'. Wetten zijn zelden in elkaar geweven (geïntegreerd). Denk dus in losstaande 'kokertje' van spelregels.
- + Dus ook: elke wet heeft eigen definities. Zo zijn er veel definities van "bedrijf". Een inschrijving bij de Kamer van Koophandel als bedrijf is niet hetzelfde als de bestemming bedrijf, of zelfstandigen aftrek voor de belasting.
- + Vraag bij bezoek van een controleur altijd 'waar staat het'. Want: 'dan kan ik het lezen en bekijken wat ik moet doen'. Een controleur geeft in beginsel geen advies.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
1	Voedselveiligheid	Warenwet Drank- en Horecawet EurepGAP en andere particuliere leverings- eisen	Rijksoverheid: NVWA Gemeente Branche	Geen vergunning: je moet voldoen aan de wet, controle achteraf.

Hoofdregel

- *voedsel is een kwetsbaar product en de consument wordt beschermd tegen onveilige waar*
- *producenten en handel hebben zorgplicht en dragen verantwoordelijkheid voor de veiligheid van hun producten (geen vergunning)*

Je hebt geen vergunning nodig om groentes te telen. Wel als je er een bedrijf van maakt met handel of horeca. Als je een betaalsysteem bedenkt, zit je op de grens.

Registratie als voedselbedrijf is dan verplicht bij NVWA. De NVWA controleert achteraf (via steekproef) op basis van de Warenwet. Die wet stelt naast verplichte registratie dat bewerking en transport van voedsel hygiënisch moet zijn (werken volgens een voedselveiligheidsplan of hygienecode), en traceerbaar (tracking en tracing van je verkochte producten). Administratie van bonnetjes en logboek van bijvoorbeeld koeling zijn hiervoor de sleutels. Geen water bij de melk, geen stijfsel in de jam, geen haren in de chutney.

Voedsel moet 'veilig' zijn. Je wilt geen chemische en bacteriologische vervuiling eten. Daarom moet de bodem en ook compost vrij zijn van verontreiniging: schoon grond verklaring (Wet milieubeheer).

Winkels kopen alleen voedsel in van iemand die voldoet aan de Warenwet. Als moestuinder kun je niet je restant sla naar de supermarkt brengen. Dat kan pas als je ingeschreven bent als ondernemer bij de NVWA en de regels volgt, plus soms nog aanvullende leveranciers-eisen van de winkel of zorginstelling. Dat is nodig voor veiligheid. En aansprakelijkheid. Lysteria (via katten) of mestbacterie bijvoorbeeld kunnen dodelijk zijn voor kinderen en bejaarden. Soms slaan we hierin te ver door, vinden sommigen. Immers: zonder bacteriën geen (darm)leven en dus geen leven.

Wil je voedsel telen (groenten, eieren) als buurt, om samen te delen? Gewoon doen maar niet buiten deze kring 'verhandelen'. Zelf vleesdieren houden? Dat is met meer regels 'beschermd'.

Besluit je om producten te verwerken of maaltijden te maken, dan nemen de veiligheidseisen uit de Warenwet toe. Wil je hierbij alcohol verkopen dan kan de gemeente lastig doen met haar zorg over drankgebruik (DHW-vergunning, APV: terrasvergunning, gemeentebelasting). Wordt het een vaste plek voor (betaald) eten en drinken dan gaat het 'horeca' heten (omgevingsvergunning en de 'bestemming' moet kloppen).

Een mobiele kookwagen vereist meestal een gemeentelijke vergunning voor ambulante handel. Voor een eenmalig feestje hoeft dat niet per se. Gemeenten eisen bij meer dan 50 mensen een evenementenvergunning. Ook weer: voor de veiligheid. Gemeentesite: evenement en APV.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
2	Milieu, water, bodem, mest, 'afval'	Wet milieubeheer Activiteitenbesluit landbouw	Gemeente	Melding of vergunning. Toets op AIM.nl

Hoofdregel

- *Een schoon milieu is de basis voor de volksgezondheid. Als samenleving controleren we dit met vergunningen. En soms toch weer niet.*

Een schone bodem is na te gaan via een schoon-grond-verklaring. Mest, afval en compost zijn voor de wetgever moeilijke termen: mest is nodig, compost is goed, en afval mag alleen naar de verwerkers (en niet op de grond). Maar wanneer is het mest en wanneer is het afval? Een bos takken is voor controleurs afval en voor jou een plek voor biodiversiteit?

Oppervlakte- en grondwater moet schoon blijven. Lekkend mestwater moet daarom naar het riool via mestopslag op beton en afvoergootje. Lastig, maar bij kleine 'hopen' of compost hoeft het niet (tot 3 m3) en indien de hoop groter is moet je het 'melden' (gemeente).

In de stad lopen leidingen. Sommige leidingen hebben een veiligheidstrook om beschadiging te voorkomen. Vraag na of er iets loopt waar je rekening mee moet houden (bij gemeente of www.kadaster.nl/klic).

Gebruik je leidingwater dan moet je denken aan het risico van 'legionella'. Zelfs een volle tuinslang die in de zon ligt, is een mogelijke bron voor legionella. Installateurs weten hoe en wat. www.legionellavraagbaak.nl

Het gebruik van chemisch-synthetische middelen tegen ziektes en plagen in groenten en fruit is in de bebouwde kom niet handig voor de volksgezondheid. Toch zijn er geen regels voor. De regels in het Activiteitenbesluit Landbouw (een uitwerking van de Wet milieubeheer) zijn vooral voor het buitengebied geschreven. Het gebruik van bijvoorbeeld RoundUp wordt (tot 2015?) via verkoop in elke supermarkt gestimuleerd. Het is 'handig' tegen onkruid op je bestrating. Het is aangemerkt als afbreekbaar. Er zijn ook biologische middelen beschikbaar.

De Wet milieubeheer hanteert eigen termen en grenzen. Een gebouw of terrein heet een 'inrichting'. Niet alle wetten hanteren dezelfde definities voor een begrip dat in het dagelijkse spraakgebruik wel hetzelfde is. Elk varken moet je melden voor de Wet milieubeheer, maar bijvoorbeeld onder de 5 varkens geldt je voor het bestemmingsplan niet vanzelf als 'agrarisch bedrijf' en kan een varkensschuurtje worden verboden. Kijk op www.levendehave.nl voor alles over kleinschalige veehouderij.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
3	Handel algemeen	Burgerlijk Wetboek	Rijksoverheid, civiele rechtspraak. Kamer van Koophandel.	Geen vergunning: je moet voldoen aan de wet, controle achteraf. Inschrijven KvK.nl

Hoofdregel

- *Verkoop is het domein van private afspraken in een vrije markt.*

Consumenten zijn beschermd tegen foute handelspraktijken. Ook als je het goed bedoelt, zijn er (spel)regels. Over aansprakelijkheid, over betaling, over bedenktijd, over mondelinge overeenkomst. Het maakt niet uit of je wat afspreekt: het Burgerlijk Wetboek staat 'er boven' en is bepalend. Als je normaal doet, gaat er niks fout.

Voor het handelen in voedsel geldt (ook) de Warenwet. Zorgvuldigheid is logisch: voedsel kan bederven, foute stoffen bevatten, en sommige mensen verkopen iets wat het niet is. Zie hiervoor bij voedselveiligheid. Als je handelt in voedsel moet je je inschrijven bij de Nieuwe Voedsel en Warenautoriteit (www.nvwa.nl: 'klantnummer aanvragen'). De NVWA geeft geen vergunning, controleert (je moet de wet kennen) en geeft geen advies. Klachten kun je er ook kwijt.

De belasting kijkt mee. Geld verdienen is de balans van uitgaven en inkomsten. Verdienen is onderwerp van inkomsten- of winstbelasting. Bovendien speelt de btw. De btw is een bedrag dat je bovenop de verkoopprijs moet optellen en namens de overheid int (en dus moet afdragen tenzij het heel weinig is). De btw is dus voor jou als producent geen kostenpost; wel voor de consument. Voor een buurttuin als consumentengroep is btw een kostenpost bij inkoop (omdat je geen producent bent). Voedselverkoop kent een bijzondere btw-aanpak en zo ook horeca: zoek hierbij steun van een boekhouder.

Biologisch

De biologische landbouw kent een Europees biologisch keurmerk, in Nederland via controleorganisatie Skal. De eisen zijn in de Landbouwwet vastgelegd. Je mag het woord 'biologisch' alleen met een licentie gebruiken. Skal.nl.

Het logo voor biologisch is het Europese 'groene blaadje'. Het oude Nederlandse EKO keurmerk kan je aanvullend op het Europese biologische logo gebruiken met een licentie via St. Eko Keurmerk.

De biologische dynamische landbouw kent daar bovenop nog een eigen keurmerk: Demeter. www.Demeter.nl

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
4	Ruimtegebruik	Wet ruimtelijke ordening Crisis- en Herstelwet	Gemeente	Omgevingsvergunning

Hoofdregel

- *Iedereen mag een plek gebruiken en hiervoor bouwen uitsluitend voor die dingen die we als samenleving op die plek willen*

Elke plek in Nederland heeft een bestemming, vastgelegd in bestemmingsplan. Dat bepaalt waarvoor de plek mag worden gebruikt en wat je waarvoor mag bouwen (ook 'bouwsels'). De gemeente gaat over bestemmingsplan en bouwen. Alle bestemmingen staan op www.ruimtelijkeplannen.nl.

In de bebouwde kom heeft voedselproductie of '(stads)landbouw' geen bestemming. Wij zijn het in ieder geval nog niet als bestemming binnen de bebouwde kom tegengekomen. Landbouw wordt in het buitengebied verwacht. Volkstuincomplexen zijn wel bestemd. Stadslandbouw kan tijdelijk of permanent gebruik zijn. Voor de wereld van bestemmingen (ruimtelijke ordening) is dat een essentieel verschil. Bovendien kan stadslandbouw 'gemengd' zijn met ander gebruik zoals 'groenvoorziening', 'recreatie' of 'kantoor'. Ook dan is het anders 'bestemd'.

De regering stimuleert tijdelijk een ander gebruik met de Crisis- en Herstelwet. Dat is een extra kans om tijdelijk de plek anders te gebruiken dan de bestemming bedoelt. Hiermee kan een gemeente nooit zeggen 'het mag niet' (als ze zeggen 'het mag niet', bedoelen ze in de ruimtelijke ordening: 'we willen het niet').

Wil je een permanente buurttuin, tuinbouwperceel of kippenschuur dan moet er een passende bestemming komen. In het buitengebied – dus buiten de bebouwde kom - moet je dan vaak (niet altijd) een 'volwaardige tuinder of boer' zijn om te kunnen bouwen. Zoek dat dus uit, zeker als je gaat investeren, een gebouwtje nodig hebt of klanten iets gaat beloven.

Bouwregels lezen

Het vinden en begrijpen van regels is helaas een lastige zaak. Architecten weten meestal wel de weg maar zijn niet allemaal thuis in de landbouw. In Brabant is een groepje jong professionals die dit wil uitzoeken als startende zzp'rs.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
5	Huur, eigendom	Burgerlijk Wetboek	Rijksoverheid, civiele rechtspraak	Contract. Basisrechten die boven contract staan.

Hoofdregel

- *Gebruik van eigendom van andere eigenaar is onderdeel van vrije markt maar sociaal.*
- *Het 'sociale' is beschermd of gestuurd (zoals woonvergunning).*

Elke plek heeft een eigenaar. Bij twijfel staat de juiste eigenaar in het kadaster. De gemeente heeft ook toegang tot kadastergegevens. Het is belangrijk dat je met de juiste (rechts)persoon afspraken maakt.

Een huurder kan niet zonder instemming van de eigenaar de grond uitgeven aan een derde, een onderhuurder. Dit luistert soms nauw: een woningcorporatie kan zelf huurder zijn van een investeringsmaatschappij. Het is dan goed om te weten wat de woningcorporatie jou als onderhuurder kan beloven, welk mandaat ze hebben.

Het gebruik van grond voor agrarische bedrijfsvoering heet pacht. Pacht kent spelregels die in het Burgerlijk Wetboek staan. Deze zijn gericht op bescherming van de bedrijfsmatige boer of tuinder. Stadslandbouw zou betiteld kunnen worden als 'agrarische bedrijfsvoering'. De wet bepaalt of het pacht of huur is. De wet staat boven de woorden die huurder en eigenaar zelf gebruiken. Of het volgens de wet 'pacht' of 'huur' is, maakt verschil voor rechten en plichten van opzegtermijn, onderhuur, inbreng in maatschap etc. De zogenaamde reguliere pacht kent zelfs wettelijke maximale pachtprizen. De 'liberale' pacht niet.

Het onderscheid pacht en huur geldt ook voor gebouwen die je voor landbouw gebruikt.

Bij huur of pacht mogen bepaalde kosten of belastingen die op het eigendom rusten, worden 'doorbelast' naar de huurder. Zoals: waterschapslasten, OZB, riool- en afvalbelasting. Je moet dat dus van te voren afspreken of nagaan.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
6	Arbeid	CAO	Rijksoverheid, civiele rechtspraak	

Hoofdregel

- *De werkgever verzorgt de werknemer. De zzp'r en mkb'r verzorgen zich zelf want zijn eigen werkgever.*
- *De samenleving (overheid) bewaakt vanuit recht op werk en inkomen dat arbeid (een arbeidsplaats) wordt beloond.*

Zelfstandigen (zzp'rs) kunnen samen een fonds starten voor uitkering bij ziekte en beheer van eigen ziekingeld. Zie Broodfonds.nl.

Voor werken met medewerkers, stagiairs en vrijwilligers is voor verzekering een Arbo- plan van aanpak en een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) verplicht.

Vrijwilligersgroepen kunnen beroep doen op gemeente voor gezamenlijke verzekering van aansprakelijkheid zoals wordt gebruikt bij landschapsbeheer.

Vrijwilligers en bestuursleden mogen van de belasting binnen strenge grenzen een belastingvrije vergoeding krijgen (wel aantonen, en bij jouw inkomstenopgave als onbelastbaar opgeven).

Mensen die je inhuurt, moeten in sommige sectoren conform de CAO worden uitbetaald.

Het aangeprezen begrip 'burgerparticipatie' voor onbetaalde arbeid botst met het algemene principe van recht op betaald werk. De wet volgt nog niet, of traag. Wees hierop alert.

Arbeid, opvolging en onderwijs

Het telen van gewassen en het houden van dieren vereist vakmanschap en kennis. Dit kun je leren bij het groenonderwijs, zoals de deeltijdopleiding (biologische) Stadslandbouw op Warmonderhof te Dronten of op Edudelta te Barendrecht.

Voor vraag en aanbod van werk in de biologische sector is er de website www.Landgilde.nl, ook op Facebook. Wie wil werken, werkers of grond zoekt: plaats je advertentie.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
7	Belasting	Belastingwet		Aanmelden als bedrijf. Inschrijven voor btw of niet.

Hoofregel

- *Ieder betaalt naar draagkracht belasting*
- *Er is strikt onderscheid in inkomstenbelastingen (box 1, winst uit onderneming, loon, pensioen) en vermogensbelastingen (grond, box 3)*

Er zijn vele soorten belasting. Als startend bedrijf, stichting of coöperatie zijn alle gegevens te vinden op www.belastingdienst.nl en www.kvk.nl. Belasting en Kamer van Koophandel wisselen gegevens uit. Als 'bedrijf' (natuurlijk persoon of rechtspersoon) moet je ingeschreven zijn bij KvK.

De rechtsvorm van een stichting is geen garantie dat je voor de belasting geen bedrijf bent (voor btw en vennootschapsbelasting). Niet de rechtsvorm maar je activiteiten, wat je doet, bepaalt of je stichting een bedrijf is.

Naast alle normale zaken van een bedrijf kent 'de landbouw' speciale belastingregels. Ook de horeca en kunstsector kennen enkele speciale regels.

In de hobbysfeer zijn deze niet belangrijk. Bedenk dat per wet de definitie van 'bedrijf' en de criteria verschillen.

De btw is een bedrag dat je bovenop de verkoopprijs moet optellen en namens de overheid int (en dus moet afdragen tenzij het heel weinig is). De btw is dus voor jou als producent geen kostenpost; wel voor de consument. Voor een buurttuin als consumentengroep is btw een kostenpost bij inkoop (omdat je geen producent bent). Voedselverkoop kent een bijzondere btw-aanpak en zo ook horeca: zoek hierbij steun van een boekhouder.

Het handigste is een boekhouder te betrekken en vóóraf af te spreken hoe je de administratie opzet, wie wat inkoopt, wie wat mag declareren et cetera. Prima als je gewoon gaat beginnen, maar zet dan één persoon aan 'de administratie'.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
8	Bouwen, afscheidingen	Wet ruimtelijke ordening Bouwbesluit Brandweer	Gemeente	Omgevingsvergunning

Hoofdregel

- *Gebouwen moeten veilig zijn voor het toegestane gebruik/doel*

Welke gebouwen en andere bouwwerken je mag oprichten, volgt uit de bouwregels van de bestemming. Te vinden voor elke plek op www.ruimtelijkeplannen.nl.

Veel kleine bouwwerken zijn vergunningsvrij maar kennen wel spelregels. Daarom moet je ze melden bij de gemeente. Zie website gemeente. Plat glas, een kist voor gereedschap en foliekasje kun je zonder melding gewoon doen. Gebouwtjes waar jij of dieren in kunnen staan, zijn streng geregeld. Stap bij twijfel bij de gemeente naar binnen (bouwloket). Bedenk dat zij streng moeten zijn. Bedenk dat stadslandbouw voor hen nieuw is. Vraag altijd: waar staat wat ik mag, en mag ik er een kopie van? Neem nooit genoegen met een mondeling ja of nee. Met leuke kletspraatjes aan het loket trek jij altijd aan het kortste eind.

Gebouwen moeten voldoen aan constructie-eisen. Elke aannemer kent die: ze staan in het Bouwbesluit. Gebouwen waar mensen in verblijven, worden ook nog gekeurd door de brandweer, via de gemeente. Hoofdregels: brandvertragende materialen en vrije vluchtwegen. Het geldt vooral voor gebouwen waar 10 mensen of meer in kunnen slapen en waar 50 of meer mensen in kunnen. Neem echter je verantwoordelijkheid.

Een bestaand gebouw is getoetst aan het gebruik waarvoor het is bedoeld. Verandert het gebruik dan moet het gebouw ook voor dit nieuwe gebruik 'veilig' zijn of aan de wetgeving van dit moment voldoen (huisvesting, Arbo, legionella e.d.).

Een kas van glas is een gevaarlijke verblijfsruimte voor mensen. Wordt een kas gebruikt voor andere zaken dan groententeelt door stadsboer en medewerkers, dan kan de gemeente of brandweer ander 'glas' als dak eisen. Neem ook hier je verantwoordelijkheid (zorgplicht: zie bij 'aansprakelijkheid').

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
9	Flora en fauna	Flora- en Faunawet	Rijksoverheid en gemeente	Gemeente

Hoofdregel

- *De natuur van planten en dieren heeft voldoende leefgebied nodig*
- *Zeldzame planten en dieren zijn beschermd, vooral hun biotoop*

Stadslandbouw is 'natuur in de stad'. Voor de Flora- en Faunawet gaat het om het beschermen van de biotoop van soorten. De Natuurbeschermingswet gaat over het beschermen van natuurgebieden. In de stad zijn kikkers, padden, vleermuizen en bepaalde vlinders de meest voorkomende beschermde diersoorten.

De wet gaat ook hier uit van een 'zorgplicht' van de biotoop: de situatie waarin de soort kan blijven leven. De gemeente beslist of er onderzoek nodig is. Bij aantasting van de biotoop van een beschermde soort moet het ministerie een ontheffing afgeven.

Vanuit de Crisis- en Herstelwet wordt tijdelijk ander gebruik van gronden gestimuleerd. Ook tijdelijke natuur mag er zijn. Die tijdelijke natuur kan dan later niet een beperking zijn voor bouwen. Hiermee zijn grondeigenaren over te halen, zo is de bedoeling.

Voor stadslandbouw is een goede grond belangrijk. Gezonde grond is de basis voor 'alles wat groeit en bloeit'. Ecologisch rijke grond is niet door een wet geregeld.

Historische moestuinen

Voedselveiligheid kun je nog steeds terug zien bij kastelen en landgoederen. De kasteeltuin lag binnen de gracht bij de keuken. In veiligere tijden legde men de moestuin iets verder maar de tuin werd wel omgracht (Muiden, Doorwerth). Ook de kloosters zijn bekend om hun kloostertuinen. Veel moestuinen willen de historische betekenis tonen door echte (historische of hedendaagse) groententeelt. Bezoek bijvoorbeeld Landgoed Eijckenstein in Maartensdijk, of landgoed Twickel. www.historischemoestuinen.nl

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
10	Financiering, crowdfunding		Rijksoverheid	

Hoofregel

- *Alle geldstromen zijn traceerbaar.*
- *De consument en ondernemer zijn beschermd tegen misbruik; de banken zijn beschermd in hun positie*

Financiering gaat over het lenen van geld om een investering te betalen. Die investering is gericht op een duurzaam iets zoals een gebouw, drainage of trekker. Dat is dan ook tegelijk het onderpand.

Voor ambtenaren is het woord financiering vaak gelijk aan 'subsidie' ('hoe ga je dat financieren?', zeggen ze dan): als een schenking. Een groot verschil met de bankentaal. Subsidie in de vorm van lening of als rentekorting heet een kredietsubsidie.

In de stadslandbouw gaan de kosten voor de baten. Je moet dus zaad, mest, gereedschap en dergelijke vóóraf aanschaffen. Deze uitgaven zien banken niet als investering. Het is 'klein geld'. Geld lenen voor deze kleine, niet 'duurzame' middelen heet bij hen korte termijn krediet. Dat is: rood staan. Uiteraard kun je als persoon of groep ergens een bedrag lenen om dit te starten.

De belasting kent enkele gunstige regelingen voor investeringen zoals kleinschaligheidsaftrek, milieu-investeringsaftrek of btw-verrekening. Het is een aftrek: dus je moet wel wat verdienen. Vraag de boekhouder. Via het Nationale Groenfonds is rentesubsidie te krijgen op leningen in het groen, met name in biologische landbouw of zonne- en windenergie.

Aankoop van grond of een gebouw kan met crowdfunding: geldwerving bij je klanten of vrienden. De deelnemers kunnen gezamenlijk eigenaar zijn (via een vereniging) of kunnen lenen en schenken (individueel of via een organisatie). De wet beschermt particulieren tegen misbruik. Organisaties mogen geen bank spelen. Regel je zaken bij Triodosbank of ASN. De andere banken scoren niet op duurzaamheid.

Crowdfunding wordt ook gebruikt voor kleinere zaken zoals de aanschaf van schapen, bijenkorven of compost. Aan deze kleinere vormen wordt vaak een beloning gekoppeld. Bij crowdfunding in grond of gebouwen moet zakelijk worden afgerekend om de fiscale verwarring van beloning in natura te voorkomen.

Het is handig om helder onderscheid te maken in

- 'exploitatie' de verlies- en winstrekening, de inkomsten en uitgaven, inkomstenbelasting, box 1
- 'vermogen' de balans, grond/ gebouw, hypotheek, box 3, aandelen

Bij financiering, subsidies, schenkingen en crowdfunding keert dit onderscheid steeds terug.

	THEMA	WETTEN (belangrijkste)	WIE GAAT EROVER	vergunning
11	Aansprakelijkheid Openbare orde	Burgerlijk Wetboek Algemeen Plaatselijke Verordening	Rijksoverheid Gemeente	Geen vergunning Soms vergunning zoals terras, standplaats, feest/evenement

Hoofdregel

- *Organiseer en documenteer je acties van zorgplicht en verantwoordelijkheid*

Dat je aansprakelijk bent, is een veel gehoorde wijsheid op feestjes.

De basis voor de wet ligt in zorgplicht voor datgene waarvoor je verantwoordelijk bent. Pas als je nalatig bent (dus niet je best hebt gedaan) ben je aansprakelijk, en pas dan kan eventuele schade van belang zijn. Een bordje met kleine letters 'pas op: diepe kuil' is beslist geen goede zorgplicht. Kleine kleuters die jouw leuke stadstuin bezoeken kunnen immers niet lezen. Ook met 'betreden op eigen risico' ontsnap je niet aan de zorgplicht.

Indien er na aansprakelijkheid schade is, komt de vraag of die schade moet worden vergoed. Dit kun je verzekeren. Alle Nederlanders hebben een persoonlijke aansprakelijkheidsverzekering en die voldoet voor buurttuinen. Bedrijven hebben vaak een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering. Voor verenigingen die vrijwilligers inzetten kan een groepsverzekering handig zijn, maar echt nodig is het niet. Vraag je echt risicovolle handelingen van je vrijwilligers of leden, zoals bomen zagen, dan moet je het even goed bedenken of je dat wel zonder bedrijfsaansprakelijkheid wilt doen. In Landschapsbeheer zijn er zo collectieve verzekeringen.

Alle gemeentelijke regels over openbare orde staan in de Algemeen Plaatselijke Verordening. Van wildplassen tot ambulante handel en reclameborden. Als je gewoon doet, heb je dit niet nodig. Met alcohol in openbare ruimte, bbq's in parken en dergelijke kan politie of ambtenaar zich bij overlast op de APV beroepen. Bedenk dat politie of gemeente altijd moet reageren op klacht van herrie e.d. of verzoek om handhaving.

Vraag bij controle of klacht **ALTIJD**: *waar staat wat ik wel en niet mag zodat wij de regels ook kennen en kunnen toepassen.*

Evenement. De gemeente vereist voor evenementjes vanaf 50 bezoekers een evenementenvergunning, via standaardformulieren. Zie website gemeente. Denk zelf aan veiligheid (brand, afval, verkeer, herrie) dan komt het meestal wel goed. Onhandig is dat gemeente tot twee weken vóór de datum mag nadenken. Ga er dus zelf achteraan.

postbus 179, 6700 AD Wageningen

www.landco.nl

www.landregels.nl

www.landgilde.nl

Tekst: Helmer Wieringa, Maria van Boxtel, Taco Ijzerman

Uitgave door Land & Co

Mei 2014

Disclaimer. Dit document is opgesteld op basis van actuele wet- en regelgeving en inzichten en is niet volledig. Aan de informatie kunnen geen rechten worden ontleend, zo zegt men dan. De opstellers hebben zorgvuldigheid betracht en de aard van de informatie is op hoofdlijnen zodat er geen aansprakelijkheid is voor eventuele onjuistheden of onjuist gebruik van de informatie.